

Pölöskei Ferenc

ELNÖKI MEGNYITÓ

Igen tisztelt Vendégeink, kedves Barátaink!

Tisztelettel és szeretettel köszöntöm mindazokat, akik a Metód halálának 1100. évfordulója emlékére rendezett ülésünket jelenlétükkel megtisztelték.

Üdvözlöm a hazai résztvevőket, külföldi vendégeinket, külön is köszöntöm Boncso Mitev elvtársat, a Bolgár Népköztársaság budapesti rendkívüli és meghatalmazott nagykövetét, aki személyes jelenlétével megtisztelte tanácskozásunkat.

Az újkori magyar történelem művelőjeként különös meghatódottsággal, mondhatnám csodálattal figyelem évszázadokkal, ezrekkel korábbi régmúltunk kutatóinak nehéz, ám sok titkot rejtgető, érdekes és vonzó munkáját. Hiszen ahogyan visszafelé megyünk az időben, szinte úgy csökkennek azok a rendelkezésünkre álló források, tárgyi emlékek, amelyekből rekonstruálhatjuk az emberiség és saját történetünknek ezeket a szakaszait, fontosabb állomásait.

A Konstantín és Metód-fivérek kulturális és kultúrateremtő tevékenysége az emberiség szellemi örökségének kétségtelenül nagy kisugárzású fejezetéi közé tartozik. Életük, létük egyes ismert mozzanatait ezért joggal használjuk fel alkalmul munkásságuk számbavételére. S miután Közép-Kelet Európa számos pontján feltűntek, hosszabb-rövidebb ideig munkálkodtak is itt, mi, a mai kései utódok, térségünk országainak tudósai számbavesszük mindazt, amit róluk jelenleg tudhatunk, s az általuk teremtett szellemi kincs összegzését is megkísérelhetjük. Szlavistáink, régészeink jóvoltából népünkhöz, országunkhoz fűződő kapcsolataikról eddig az időkig jószerivel csak annyit tudtunk, hogy a helyüket akkor még állandóan változtató egyes magyar lovascsapa-

tokkal is találkoztak, Zalaváron pedig hosszabb időt is eltöltöttek s ottani tevékenységük szervesen illeszkedik munkásságuk egészébe.

Kedves Barátaink! Miként az a tanácskozás "Program"-jából kiderül, tudományos ülésünk mindössze két napra korlátozódik: az egyiket Budapesten, a másikat Zalaváron-Keszthelyen tartjuk. Mégis azt reméljük, hogy külföldi barátainkkal együtt ezt a két napot tartalmassá tehetjük.

Tudományos ülésünk témájául nem Konstantín-Cirill és Metód egész életművének elemzését, áttekintését, hanem pannóniai tevékenységét választottuk, hiszen számos országban sor kerül a mienkhez hasonló jellegű tudományos tanácskozásra.

1985-ben ugyanis nemcsak a szláv országokban, de szinte mindenütt a világban konferenciákat; tudományos tanácskozásokat rendeznek. Több tanácskozás valójában a két testvér, Konstantín-Cirill és Metód egész életművét felöleli. Vannak, akik a testvérpár működésének egyházi, vallási jellegét domborítják ki, hangoztatván, hogy egyházi személyek lévén alapvetően térítő munkát végeztek Moráviában és Pannóniában. Mások azt emelik ki, hogy küldetésük fő eredménye a művelődés terén jelentkezik vagyis minekutána Konstantín összeállította a sajátosan szláv ábécét, a két testvér közösen megteremtette a szaloniki környéki szlávok nyelvére épülő szláv irodalmi nyelvet, és ezek ismeretében terjesztették az írás-olvasás tudományát Morávia és Pannónia szláv lakossága körében. De akadnak olyan kutatók is, akik működésük politikai jellegét hangsúlyozzák, arra hivatkozva, hogy tevékenységükkel segítették a morvákat, a bajorok és a frankok elleni harcukban.

Én úgy vélem, hogy Konstantín-Cirill és Metód működésében mind a három elem együttesen érvényesült, de bizonyos, hogy időnként és helyenként hol az egyik, hol a másik említett sajátosság került előtérbe.

Végül egy-két mondatot szólnék még arról, hogy miért emlékezünk meg ma, mi, itt Budapesten és holnap Zalaváron Konstantín-Cirill és Metód működésének jelentőségéről? Röviden azt mondhatnám, hogy tevékenységük magyar, illetőleg magyarországi

vonatkozásai, valamint munkásságuk általános szláv kisugárzása miatt.

Engedjék meg, hogy a három rendező intézmény - az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kara, Zala megyei Tanács Végrehajtó Bizottsága és a budapesti Bolgár Kulturális és Tájékoztató Központ - nevében sok sikert és eredményes munkát kívánjak. Mert valójában csoda történt, hiszen az említett három intézmény tevékeny együttműködése nélkül aligha kerülhetett volna sor erre a tudományos tanácskozásra és a holnapi emlékmű-avatásra. Az emlékülést ezekkel a gondolatokkal megnyitom.

Ференц Пелешкеи

ВСТУПИТЕЛЬНОЕ СЛОВО

Многоуважаемые гости, дорогие друзья!

Позвольте мне выразить благодарность всем тем, кто почтил присутствием нашу научную сессию, организованную по случаю 1100-летия со дня смерти Мефодия.

Я приветствую венгерских учёных, уважаемых иностранных гостей, товарища Бончо Митева, чрезвычайного и полномочного посла Народной республики Болгарии в Венгрии, который оказал нам высокую честь своим присутствием на нашей сессии.

Как историк, занимающийся новой венгерской историей, я слежу с особым волнением, точнее с удивлением за трудной, но скрывающей много загадок, интересной и привлекательной работой исследователей отдалённых от нас столетиями и тысячелетиями древних времён. По мере нашего движения в глубь времён уменьшается число имеющихся в нашем распоряжении источников и вещественных памятников, по которым мы можем реконструировать важнейшие этапы и узлы венгерской и всемирной истории.

Основсполагающая культурная и просветительная деятельность братьев Константина и Мефодия принадлежат к несомненно лучшим страницам духовного наследия человечества. С полным правом поэтому мы используем некоторые известные моменты их биографии при анализе их творчества. И поскольку солунские братья появлялись во многих местах Центральной и Восточной Европы, некоторое время работали и здесь, мы, нынешние потомки - учёные стран этого ареала, учитываем всё то, что мы знаем о них в настоящее время и можем даже попытаться суммировать созданное ими духовное богатство. Благодаря нашим славистам, археологам долгое время мы знали об их связях с нашим народом и нашей страной

только то, что они встретились с конными отрядами венгров, провели довольно длительное время в Блатнограде - нынешнем Залаваре, и их деятельность в это время органически вплелась во всё их творчество.

Дорогие друзья! Как это становится ясным из программы, наша научная сессия рассчитана всего на два дня: один день пройдёт в Будапеште, другой в Залаваре и Кестхее. И всё-таки мы надеемся, что совместно с нашими зарубежными друзьями мы сделаем содержательными эти два дня.

Темой нашей научной сессии мы выбрали анализ и обзор не всего творчества Константина-Кирилла и Мефодия, а только паннонский период их деятельности, так как во многих странах проходят аналогичные конференции.

Как известно, в 1985 г. не только в славянских странах, но буквально во всём мире организуются конференции и научные заседания. Несколько конференций охватывает всё творчество братьев Константина-Кирилла и Мефодия. Некоторые учёные выделяют церковный, религиозный аспект их деятельности, подчёркивая, что в качестве представителей церкви они развернули в Моравии и Паннонии в основном миссионерскую деятельность. Другие указывают на то, что главный результат их миссии проявляется в области просвещения так как после составления Константином специального славянского алфавита, оба брата совместно создали первый славянский литературный язык, основанный на языке славян, живших в окрестностях Солуна и затем распространили грамоту среди славянского населения Моравии и Паннонии. Но встречаются и такие исследователи, которые подчёркивают политический характер их деятельности, ссылаясь на то, что она помогала моравлянам в их борьбе против баварцев и франков.

Я полагаю, что в деятельности Константина-Кирилла и Мефодия воплотились все три элемента, но несомненно, что в зависимости от времени и места то одна, то другая особенность ставится во главу угла.

Наконец, ондо-два предложения мне хотелось бы сказать о том, почему мы сегодня вспоминаем здесь и в Будапеште и завтра в Залаваре о значении деятельности Константина и Мефодия? Коротко

можно ответить следующее: из-за связей их деятельности с венграми и Венгрией, а также из-за общеславянской значимости их работы.

Разрешите мне от имени трёх учреждений-организаторов - Филологического факультета Будапештского университета им. Лоранда Этвеша, Исполкома Залайской области и Болгарского культурного и информационного центра в Будапеште - пожелать вам успешной и плодотворной работы.

Потому что на самом деле произошло чудо, да ведь без действительного сотрудничества этих трёх организаций не могла бы состояться ни эта научная сессия, ни открытие памятника. Под знаком этих мыслей объявляю сессию открытой.

